

ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ НАЗВ ЯБЛУНІ, ЇЇ ПЛОДІВ І СОРТІВ (НА МАТЕРІАЛІ ГОВІРКОВОЇ ЛЕКСИКИ СЕРЕДНЬОГО НАДБУЖЖЯ)

*С. С. Поліщук, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови та мовної підготовки іноземців,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
(Одеса, Україна)*

e-mail: polishchuk.svitlana@onu.edu.ua
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3014-3072>

У статті зrealізовано різнорівневий лінгвістичний аналіз флороназв на позначення яблуні, а також її плодів і сортів, засвідчених у східноподільських та західностепових говірках середньонадбузького ареалу. До наукового обігу введено затранскрибовані тексти, де спостережено фонетичні, акцентуаційні, словотвірні, лексичні, морфологічні, синтаксичні та ін. говіркові особливості зазначеного діалектного континууму. Водночас збережено оригінальні зразки народного мовлення, цінні з погляду діалектології, фонетики, лексикології, граматики, етнографії, садівництва, селекції, кулінарії тощо.

У дослідженні використано такі методи: аналіз, синтез і спостереження, що вможливили виявлення й систематизацію говіркового матеріалу. Описовий метод застосовано під час аналізу народного мовлення. Експедиційний метод і методи анкетування й інтерв'ювання сприяли фіксації говіркового мовлення. Контекстуально-інтерпретаційний аналіз дав змогу виявити трансформації семантичного обсягу лексем, засвідчених у мовленні діалектоносіїв. Лінгвогеографічний метод уможливив ілюстрацію ареалогії збережених назв.

Записано й уведено до наукового обігу понад 118 флороназв (ураховуючи словосполучення, зменшено-пестливі форми та фонетичні варіанти деяких слів), серед яких 85 фітонімів. Проведено різнорівневий лінгвістичний аналіз цих найменувань, зокрема взято до уваги їхні фонетичні, акцентуаційні, лексико-семантичні, морфологічні, синтаксичні особливості; з'ясовано мотивацію та етимологію більшості назв; репрезентовано їхнє просторове поширення.

Ключові слова: флороназва, фітонім, говірка, середньонадбузький ареал, західностепова група говірок південно-східного наріччя, східноподільська група говірок південно-західного наріччя.

Актуальність. Дослідження говорів української мови, попри всі труднощі, що виникають під час збирання й транскрибування фактичного матеріалу, продовжують привертати увагу мовознавців, адже, спілкуючись із діалектоносіями, ми не тільки отримуємо унікальний матеріал для подальших лінгвістичних студій, а й зберігаємо пам'ять про людське життя, засвідчуємо правдиву історію та увиразнюємо самобутність українського народу. Фіксації та опис говіркової лексики садівництва Середнього Надбужжя доповнюють емпіричну базу української діалектології й уточнюють інформацію, збережену в аналогічних розвідках, а тому залишаються в колі актуальних завдань сучасних діалектологів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченням говірок української мови на матеріалі лексики рослинництва цікавилися Ю. В. Абрамян (Східна Слобожанщина) [1], О. А. Дакі (межиріччя Дністра і Дунаю) [4], Й. О. Дзендзелівський (Закарпаття) [5], М. С. Кушмет (Донеччина) [7], М. В. Поістогова (Східне Полісся) [9], Р. Л. Сердега (Центральна Слобожанщина) [11], Т. М. Тищенко (подільсько-середньонадніпрянське суміжжя) [12], М. М. Ткачук (Чорнобильська зона) [13], авторка цієї статті (Середнє Надбужжя) [10] та ін., описуючи назви сільськогосподарських культур, плодівих і ягідних рослин, декоративних квітів, дикорослих дерев, кущів і трав, грибів тощо. Особливу увагу в цьому контексті звертаємо на працю І. В. Гороф'янюк «Ботанічна лексика центральноподільських говірок: структурна організація та ареалогія» (2020), де флорономени говірок Вінниччини досліджено в лексико-семантичному, лексико-етимологічному та лінгвогеографічному аспектах [3].

Мета нашого дослідження – представити різнорівневий лінгвістичний аналіз флороназв на позначення яблуні, її плодів і сортів, збережених у говірках середньонадбузького ареалу.
Об'єкт вивчення – флороназви, записані в східноподільській групі говірок південно-західного

наріччя й західностеповій групі говірок південно-східного наріччя української мови. **Предмет дослідження** – фонетичні, акцентуаційні, словотвірні, лексико-семантичні, граматичні та ін. особливості, етимологія та просторове поширення говіркових назв яблуні, її плодів і сортів.

Матеріали й методи дослідження. Джерелами фактичного матеріалу послуговували польові записи лексики, зроблені в 74 говірках середньонадбузького ареалу впродовж 2014–2016 рр. Ідеться про населені пункти, розташовані на заході Кіровоградської обл., північному заході Миколаївської обл., північному сході Одеської обл. та південному сході Вінницької обл.

Для виявлення й систематизації діалектологічного матеріалу застосовано загальнонаукові методи дослідження: аналіз, синтез і спостереження. Експедиційний метод уможливив безпосереднє спілкування з діалектоносіями й записування живого народного мовлення за допомогою диктофона. Водночас цьому сприяли й такі спеціальні лінгвістичні методи дослідження, як анкетування та інтерв'ювання. Описовий метод використано в процесі аналізу говіркового мовлення, а метод лінгвістичної географії враховано під час ілюстрації ареалогії зафіксованих флороназв.

Результати дослідження та їх обговорення. Українці з особливою любов'ю ставляться до вирощування фруктових дерев. Абрикосові, вишневі, персикові, сливові, яблуневі та ін. сади здавна були й досі залишаються окрасою сільського обійстя і гордістю господарів. Зокрема, це засвідчено в нашій літературі й усній народній творчості. Існує давня українська традиція разом із початком будівництва хати формувати сад [10, с. 93]. Не є винятком і жителі населених пунктів Середнього Надбужжя, які, уклавши фундамент хати, одразу висаджують поряд улюблені плодові дерева. Це вможливило збереження в обстежених говірках багатой лексики садівництва. Ми вже описали флороназви на позначення п'яти фруктових дерев: вишні, черешні, шовковиці, абрикоси, сливи та їхніх плодів і сортів, відомих у говірках середньонадбузького ареалу [10]. Наразі аналізуємо флорономени, пов'язані з яблунею, яка належить до родини трояндових (Rosaceae) і широко культивована в Україні та в решті країн світу.

Семема 'фруктове дерево родини трояндових із солодкими чи кисло-солодкими плодами здебільшого круглястої форми' в обстежених говірках реалізована лексемою ¹йаблун'а (УГ) та її зменш.-пестл. формою – ¹йаблун'ка (2, 6, 12, 14, 50, 53), що відповідає нормам української літературної мови (далі – УЛМ) [16, т. 11, с. 619]. Плоди яблуні в ареалі традиційно називають ¹йаблуками (УГ) або, використовуючи зменш.-пестл. форму, – ¹йаблучками (УГ). Флороназва *яблуко* успадкована з праслов'янської мови, псл. (j)ablъko (<іс. *ǣblu-); припускалося, що первісно це була індоєвропейська основа на *-l-* [15, т. 6, с. 530].

За нашими спостереженнями, один із найбільш поширених ранніх сортів яблунь, що дозріває на початку або в середині липня, у середньонадбузькому ареалі називають ¹б'ілий наліви (17, 19, 21, 26, 30, 34, 36, 42, 45, 51, 57, 60, 62, 67). У частині говірок записано фонетичні варіанти фітоніма: ¹б'ілий наліви (6, 9, 17, 19, 21, 22, 26, 45, 47, 53, 72) та ¹б'елий наліви (2, 7, 14, 16, 17, 20, 23, 24, 31, 33, 34, 37, 46, 47, 51, 52, 53, 55, 56, 59, 73, 74). Щодо особливостей і переваг плодів цього сорту інформант розповідає: *ї́мени о'с'о 'йаблун'а б'елий наліви / у́же гоб'ірвали їс'у х'лопчики порозносили / так'іго 'йаблука бу'ли б'іл'і кра'с'ів'і 'дуже 'добр'і // а бу'ло ї́х д'в'і / ца і та'ко 'дал'ше там 'коло 'кухн'і ї́д'на / та ї́ та ї́сохла / і ро'дили wo'ни так / йак'шо ца це́й год заро'дила / на 'то́й год та 'родит / о'так чириз'год wo'ни ро'дили їс'о ї́ремн'а / та ї́ по'сохла / та ї́ зр'ізали ї́же 'туйу / а ца́ ше це́й год уро'дила і 'нада́ють та'к'і 'йаблука б'іл'і с'ла́йн'і (47). Офіційні назви згаданого сорту яблуні «білий налив» або «оливка». Науковці вважають, що виведений він за допомогою народної селекції та походить із країн Балтії. Підтвердження цього знаходимо на сторінках одинадцятитомного «Словника української мови» (далі – СУМ-11), де фітонім *білий налив* тлумачать як 'сорт яблуні та її плоди' [16, т. 5, с. 117]. Там само бачимо флороназву *оливка* зі значенням 'сорт яблук' [16, т. 5, с. 688], проте цей номен у говірках Середнього Надбужжя не фіксуємо. Назва цього гатунку має прозору мотивацію, адже яблуня дає світло-жовті, налиті соком плоди з білим м'якушем.*

На два тижні пізніше від сорту «білий налив» досягає яблуня «папірка», представлена в говірках флорономеном *пап'ірка* (8, 10, 11, 14, 21, 58, 59, 63, 70, 71, 73) та словотвірними

варіантами *пап'іроўка* (1, 2, 7, 13, 17, 18, 20, 26, 27, 29, 31, 34, 48, 53, 56, 65, 67, 68, 72, 74), *пап'іровочка* (12). Це також сорт народної селекції. В Україні він поширений на Поліссі, у Степу та Лісостепу [18]. Дехто помилково ототожнює вищезгадані ранні гатунки яблук. У СУМ-11 зафіксовано фітонім *папірówka*, *и, жін.* зі значенням 'сорт яблуні з ранніми плодами' [16, т. 6, с. 57]. Зазначимо, що слово *папірówka* – 'сорт яблуні з ранніми плодами', очевидно, запозичене з польської мови, де п. *papierówka* – 'сорт яблуні, білий налив', пов'язане з *papier* – 'папір' (імовірно, за білим кольором плодів), якому в українській мові відповідає іменник *папір* [15, т. 4, с. 283]. За нашими спостереженнями, назва може бути мотивована не тільки зовнішнім забарвленням плодів, а й білим кольором їхнього м'якуша. Водночас сорт міг отримати таку назву за асоціативними зв'язками, адже шкірка цих яблук тонка, як папір. Значення фітоніма в польській мові пояснює випадки зі сплутуванням двох вищезгаданих ранніх сортів яблунь.

Стосовно українських старовинних народних сортів ранніх яблунь діалектоносії пригадують також назву *с'пас'іўка* (3, 68). Інформанти зауважують: *а с'тарих / ос'талос'а з'найў* *ў с'ил'і йе дв'і 'йаблун'і с'пас'іўки / ў с'ил'і / на ў'с'о с'ило / дв'і 'йаблун'і / с'тарих / с'ку'ц'орбл'аних / ну'то / 'йаблука / д'ецтва / со'лотк'і / со'лотк'і / от'во'ни о'з'о на с'паса дозр'і'вайут* (68), та пояснюють, що: «*с'пас'іўка / це к'вас'ац'а 'йаблука / во'ни з'ран'а*» (3). В УЛІМ лексема *спасівка*, *и, жін.* позначає дві семеми: 1) *розм.* 'піст, що припадає на кінець літа (з 1 по 15 серпня за старим стилем)' та 2) 'сорт яблук, груш, що досягають у такий час' [16, т. 9, с. 492]. Мотивація фітоніма зрозуміла: спільнокореневі іменники *Спас* – 'спаситель'; *Спаситель*; *спасівка* – 'піст у кінці літа; сорт яблук, груш' походять від дієслова *спасті* – 'врятувати', утвореного в християнський період за допомогою префікса *сь-* «з-» від дієслова *пáсти* – 'берегти, пасти' [15, т. 5, с. 366].

Ще один сорт яблуні, плоди якої годяться для мочіння, – «*пепінка золотиста*». Це осінній гатунок яблук української селекції, виведений на Мліївській дослідній станції в 1928 р. [19, с. 123], у досліджуваних говірках називають лексемою *пепинка* (17, 51, 73) та її акцентним варіантом *п'епинка* (33). Інформанти підтверджують: *пепинка / кисла / ц'а шо к'васити* (17). Мовознавці припускають, що сорт яблук «пéпін» походить від фр. *pépin* – 'зернятко, насінина' [15, т. 4, с. 337].

У садах на території Середнього Надбужжя вирощують яблука німецького сорту «глостер», які по-народному називають так: *мордочки* (23, 26, 39, 45, 46, 55, 64, 66, 67, 73), *голоморди* (40), *'йаблука мордочками* (51), *зайач'і мордочки* (34, 51) або *во'лова мордочка* (17), *во'лов'і морди* (15). Подекуди такі яблука знані як *во'лове серце* (6, 17, 26, 53). Звертаємо увагу на емотивне забарвлення цих флороназв. З огляду на пояснення діалектоносіїв, такі фітоніми вважаємо асоціативними: *во'лове серце / 'йаблука / во'ни та'к'і доў'ген'к'і / в'ід ко'р'ін'чика в'ін ну'зат'ін'ки'ї / а с'уди йе / 'йак мордочка // і / це во'ни ўже аш'воси'ни посп'і'вайут* (6).

Серед назв пізніх сортів яблунь в обстеженому ареалі найвідоміший фітонім *ре'нет семе'ренка* (60, 62), здебільшого – *семе'ренка* (2, 14, 17, 26, 34, 47, 48), зрідка просто *ри'нет* (11) або *ра'н'ет* (70, 71). Також фіксуємо низку фонетичних варіантів фітоніма *семе'ренка*: *сими'ренка* (11, 13, 17, 21, 24, 28, 30, 33, 35, 38, 39, 40, 42, 63, 68, 69), *семи'ренка* (65), *семе'р'енка* (11, 17), *семи'ринка* (46, 53), *семе'ринка* (45), *сими'ринка* (2, 3, 19, 35, 45, 49, 51, 53, 55, 61), *с'іми'ринка* (55), *семе'р'інка* (31), *с'ім'і'р'енка* (8). Подекуди поряд із фонетичними помічаємо й морфологічні особливості говіркових назв цього сорту, напр.: *сими'ренко* (22, 23, 54) та *ри'не с'іми'р'енко* (18), де флороназви вжиті в чоловічому, а не в жіночому роді.

Також звертаємо увагу на словотвірні риси середньонадбузьких говірок. Зокрема, оригінальним вважаємо найменування *сими'рен'чиха* (6), де говіркову назву сорту яблуні утворено за допомогою суфікса *-их(а)*, що також характерний для творення андронімів. Інформанти діляться спогадами з власного життя: *о'но ў'мени та'ка ха'роша 'йаблун'а бу'ла / ц'а / сими'рен'чиха / во'на с'тойка / і з'р'ім ў'дариў! / і роз'біў ій'йі! / і м'і'ні так 'жалко / од'на гил'ака бу'ла та'ко ў'пала аш'ту'ди на 'ф'ірточку! / і во'на бу'ла б'ше 'жила! / ну'по'ка йа 'вийшла / з'ат'із / д'едушк'у / і 'р'іжут!! / ни'то 'р'іжут! / з'р'ізаў / йа ро'сердилас'а / бо на 'н'йіі ше / са'ма ц'а 'йаблун'а / де во'на / в'ін ў'дариў / а во'на 'дуже бу'ла з 'йаблуками т'аш'ка і во'на в'ідло'милас'а / а'ли во'на ше мо'гла б'жити / ну'ўже ў'с'о // (6).*

У частині говірок обстеженого ареалу ця яблуня відома за назвою *зе'лена 'буда* (9, 63, 70) та її фонетичними варіантами – *зи'лена 'буда* (7, 12, 23, 71, 73, 74), *зи'лена 'будта* (37) та *зе'лена 'будта*, напр.: *йе зе'лена 'будта / шо_во'ни* (яблука) *зе''лен'і / зе''лен'і / а_у'же аж у'дуже гли'боку 'вос'ін' во'ни ста'їут жоу'товат'і і_дуже бу'ваїе ус'у' зиму сто'їат / во'ни ни_порт'ац':а* (2). В останньому варіанті назви спостерігаємо сплутування близьких за звучанням, але різних за значенням іменників *'будта* та *'будта*.

Описав сорт у 80-рр. ХІХ ст. видатний український помолог Л. П. Симиренко і назвав на честь свого батька – відомого в Україні мецената П. Ф. Симиренка: «Ренет Зелений П. Ф. Симиренка». У народі та в спеціальній літературі цей сорт відомий як «Ренет Симиренка», «Симиренківський Ренет» або «Симиренка». Сорт поширився з Платонового хутора поблизу с. Мліїв Черкаської обл., де П. Ф. Симиренко заклав дендрарій і великий фруктовий сад [2].

У СУМ-11 зафіксовано відповідні лексеми. *Симирѐнка, -и, жін., розм.* 1) 'зимовий сорт яблуні' та 2) 'плід цієї яблуні – соковите яблуко зеленого кольору, що досягає пізно восени' [16, т. 9, с. 176]. *Ранѐт, ренѐт, -у, чол.* 1) 'південний високоцінний сорт яблуні' та 2) 'плід цього дерева'. Водночас є уточнення, що це слово 'уживається як складова частина назв деяких сортів яблук' [16, т. 8, с. 448]. Етимологія фітоніма цікава. Слова *ранѐт, ренѐт, ренѐта* зі значенням 'група сортів зимових яблук', запозичені з фр. мови, де *reINETte (rainette)* – 'ранет' є зменш. формою від *reINE* – 'королева' [спочатку *la reine des pommes* (букв.) – 'королева яблук'], що походить від лат. *rĕgina* – 'цариця', пов'язаного з *rego* – 'правити, керувати'; паралельна форма *rainette* розвинулася внаслідок змішування з аналогічною формою, утвореною як демінутив від *raINE* – 'жаба', що походить від лат. *rĕna* – 'те саме', оскільки яблука цього сорту мають шорстку поверхню і нагадують шкіру цієї тварини [15, т. 5, с. 24]. Відомі й інші назви цього сорту яблуні: *зелѐнка (зелѐна) в'уда*, якими намагалися замінити офіційну назву гатунку після розстрілу ученого-селекціонера, проф. В. Л. Симиренка, погляди якого на розвиток садівництва не влаштовували радянську владу [6].

З-поміж пізніх сортів яблуні у середньонадбужькому ареалі вирощують також сорт «сніговий кальвіль» (офіційна назва). Записано низку говіркових варіантів флороназви: *кал'в'ін с'н'їжний* (23, 57), *кал'в'її с'н'їжний* (22), *с'н'їжний кал'в'її* (12, 15, 45, 66), *с'н'їжний'кал'в'її* (70) та *с'н'їжний кал'в'ін* (2, 7, 10, 17, 42, 46, 51, 52, 53, 54, 56, 59, 64, 71, 72). Подекуди натрапляємо на спрощені варіанти назви, скажімо: *кал'в'їл'* (61), *кал'в'її* (67, 73), *'кал'в'її* (68). Це один із найбільш поширених зимових сортів яблук в Україні. Він походить із с. Студена Тульчинського р-ну Вінницької обл. [21]. Селекціонери вважають його близьким до відомого французького сорту, винайденого в Кальвілі. Назва гатунку, очевидно, пов'язана з топонімом, а також мотивована білим кольором м'якоті плодів. З погляду етимології фітонім *кальвіль* (бот.) – 'зимовий сорт яблуні; плоди цієї яблуні' – є запозиченням із фр. мови, де *calville*, ст. *caleville* – 'сорт яблук кальвіль' – походить від назви села Calleville (у Північній Франції) [15, т. 2, с. 355].

Варто звернути увагу на те, що поширеними в говірках Середнього Надбужжя є випадки, коли назва сорту яблуні мотивована забарвленням її плодів або утворена за допомогою метафоричного перенесення за схожістю ознак. Скажімо, одним зі старих сортів яблуні, культивованих на території України, є «штетінське червоне», що має кисло-солодкі плоди з темно-червоним густим рум'янцем і жирною шкірочкою [8, с. 92, 94]. В обстеженому ареалі воно відоме як *шчи'тина чир'вона*» (61), *шчи'тина* та *шчи'їтина* (2). Звертаємо увагу на те, що прикметник *штетінське* в говірках заміщують схожим за звучанням іменником *цетина*. Зокрема, підтвердженням цього є розповідь діалектоносіїв про улюблені сорти яблуні, на позначення яких вони використовують лексеми *шч'їтина, л'їмон:а 'їаблун'а* та *зе'лена 'будта: 'їаблун'і 'раз'н'і // і / 'зараз у'мени і шчи'їтина / і_їе / напирід 'кухн'і ви'лик'і / л'їмон:а / шо_дуже / 'запах л'їмони / 'кус л'їмони / це 'наче й'сши / 'жоу'та / 'жоу'та / л'їмони // а шчи'їтина чир'вон'і / во'ни та'к'і // а то за / йе зе'лена 'будта / шо_во'ни зе''лен'і / зе''лен'і... (2).*

Ранньозимовий сорт яблук української селекції червоного забарвлення діалектоносії називають *ци'ганка* (23, 71), у мн. *циган'ки* (49), зменш.-пестл. *циганочки* (51). Інформанти згадують, що *«йе скорос'п'елки // то_о'с'ін':і 'їаблука // сими'ринка // то_їе циган'ки / йа'к'іс' та'к'і чир'вон'і 'дуже 'добр'і // 'раз'н'і сор'та йе // це_їже по_сор'тах і'де»* (49), та уточнюють, що

ці яблука «чер¹won'i ash do¹чорного» (51). Діалектизм *циганкі* позначає сорт яблук червонястого кольору, очевидно, виник у результаті семантичної видозміни іменника *циганка* (у мн. *циганкі*); назва мотивована темно-червоним кольором яблук [15, т. 6, с. 245].

Популярний американський сорт яблук «голден делішес» («Golden Delicious»), що в перекладі з англ. мови означає ‘золотий смачний’) відомий в обстеженому ареалі як ¹голден ¹делішес (60), ¹голдин ¹делішис (65) або ¹голден (62), ¹голдин (21, 39), ¹голдин (37), ¹голден (36), ¹голд'ін (35) чи ¹д'іл'ішес (37, 69), ¹дил'у'шес (68) тощо. Звертаємо увагу на низку фонетичних та акцентуаційних варіантів фітоніма й на те, що діалектоносії зазвичай скорочують його, віддаючи перевагу одному зі складників. Така назва гатунку яблуні мотивована кольором та смаковими якостями її плодів. Відомі в обстеженому ареалі й назви інших сортів яблунь американської селекції, скажімо: *зона¹тан* (3, 7, 10, 15, 22, 26, 40, 63, 73, 74), *жона¹тан* (3, 11) або просто *чир¹won'i 'яблука* (3); *ал'да¹ред* (65), *зона¹рет* (22), *жина¹голд* (11). Плоди цих яблунь розрізняють за кольором: яблуко сорту «айдаред» має зеленувато-жовте забарвлення з розмитим яскраво-червоним або смугастим рум'янцем, «джонаголд» дає зелено-жовті плоди з помаранчево-червоним смугастим рум'янцем, а в «джонагоред» вони по всій поверхні покриті темно-червоним рум'янцем. Також садівники вирощують давній зимовий сорт яблунь англійського походження «золотий ранет», що дає золотисто-жовті плоди; в одній із досліджуваних говірок його іменують *золотий ра¹н'ет* (64).

Колір плодів ліг в основу й таких флорономенів, як: *чир¹won'i 'пурпур* (7), *молдоу¹с'к'і чир¹won'i* (51), *к'расний ра¹н'ет* (15), *б'елос'н'ешка* (37, 38) тощо. Водночас для розрізнення сортів яблунь замість назв, запропонованих селекціонерами, використовують прості атрибутивні словосполучення, скажімо: *зі¹лен'і 'яблука* (3), *чир¹won'i 'яблука* (3, 16), *ра¹бен'к'і 'яблука* (67), або складні словосполучення, напр.: *'яблука с¹к'расним боч'ком* (31) тощо.

Спорадично засвідчуємо кілька назв сортів яблунь зарубіжної селекції, напр., чеського сорту – *чимп'іон* (21), німецького – *н'інова* (23), канадського сорту «спартан» – «*спар¹так*» (22) та ін. Скажімо, флороназва ¹гала ¹нова (18) є говірковим варіантом фітоніма *гала*, що номінує сорт яблук, виведений у 1957 р. в Новій Зеландії [17].

Зимовий сорт яблуні канадського походження «макінтош», названий на честь фермера-селекціонера Джона Макінтоша [22], також можна відшукати в середньонадбузьких садах. Говірковий варіант *мак'інтош* (17) відрізняється від офіційної назви на акцентуаційному рівні. Цікаво, що в 1928 р. на Мліївській дослідній станції садівництва імені Л. П. Симиренка в результаті схрещування сортів «папіровка» і «макінтош» отримали новий сорт яблуні «слава переможцям» [20], відомий у говірках в аналітичній назві *слава пе¹реможецьу* (35, 63), де іменник *переможець* ужитий у формі однини.

Також в обстеженому ареалі засвідчено атрибутивне словосполучення ¹райс'к'і ¹яблущка (6, 51, 68). Назва сорту мотивована смаковими властивостями плодів рослини: «...¹райс'к'і ¹яблущка / це та¹к'і ма¹лен'к'і ¹яблущка і¹во¹ни / ко¹ли ро¹с'ку¹с'уйиши йіх / во¹ни та¹к'і ў¹кус'н'і ў¹си¹ри¹дин'і / та¹ка ў¹них м'а¹кот' / д'іст'в'іт'ілно / шо¹райс'ке / аш¹тайе wo¹р¹ту // ў¹нас ў¹си¹л'і од¹на ¹яблун'а / йа¹бачи¹ла та¹ких ¹яблук / ¹райс'ких» (51). В УЛМ фітонім «райські яблука» відомий зі значенням ‘яблучка жовто-червоного кольору’ [16, т. 8, с. 443]. За смаковими якостями вирізняють також *солотк'і 'яблука* (12, 55), *кис'л'і 'яблука* (25, 55) тощо.

Водночас домінантними для розрізнення сортів яблук стали такі ознаки: форма плодів, напр.: *к'ругл'і* (55), *про¹доу¹гуват'і* (40), *про¹доу¹гуват'і* (31) ¹яблука; розмір, напр.: *здо¹ров'і* (12, 55), *м'іл'к'і* (34) ¹яблука; використання в кулінарії, напр.: *'яблущка д'ла¹ква¹с'ін'а* (34), *'яблущка та¹к'і / шо на¹квас* (17, 55), *'яблущка та¹к'і / шо на¹ва¹рен'а* (55) тощо.

За часом збирання врожаю інформанти вирізняють *ран'і 'яблун'і* (7, 8, 10, 12, 13, 32, 34, 50, 52, 53, 63, 72), причому подекуди у формі однини назву вимовляють без подвоєння: *ран'а 'яблун'а* (27, 35, 36, 48); *се¹ред'н'і 'яблун'і* (1, 30, 32, 36), зрідка у формі однини записуємо фонетичний варіант *с'рид'н'а 'яблун'а* (34); та *н'із'н'і 'яблун'і* (1, 7, 8, 10, 32, 34, 36, 50). Час досягання мотивує такі назви, як: *л'ет'н'і 'яблун'і* (45), *о'с'ін'і 'яблун'і* (45, 49, 52, 53), *зімн'і* (45), *зімн'і* (26), *зімов'і* (1, 10), *зімов'і* (3, 17, 26, 53, 67), зрідка *зімо'в'і* (26) ¹яблун'і. Звертаємо

увагу, що такі флороназви є переважно атрибутивними словосполученнями, де залежне слово вказує на час дозрівання плодів і сприяє більш докладній характеристиці рослини.

За способом виведення й вирощування рослини яблуню, як і більшість плодкових дерев, називають *и'чепойу* (5) та *кол'іроўкойу* (50). Перша назва збігається з нормами УЛМ, де *щэпа, и, жін.* 1) 'прищеплене фруктове дерево' та 2) 'живець для щеплення' [16, т. 9, с. 581]. Друга, на нашу думку, є похідною від дієслова *окулірувати, ую, уеи, сад.* – 'прищеплювати до дикої рослини бруньку культурної рослини' [16, т. 5, с. 685]. Різновидом щепи, очевидно, є сорти з назвами *'яяблуко-з'руша* (31) та *з'руша-яяблуко* (51). Нам пояснили, що «*з'руша-яяблуко йе та'ка / та'ке яяблуко / з'руша-яяблуко йе// у'мес'т'і з'руша і'яяблуко...*» (51).

Діалектизм *саблук*, що в УЛМ реалізує семему 'дика яблуня; кислиця' [16, т. 2, с. 339], у говірках Середнього Надбужжя більше відомий, як *саблука* (25), що є іменником жін. роду; у мн. – *саблуки*, напр.: *саблуки 'добр'і на к'вас* (25), і *сабуки* (23). Пояснення походження діалектизмів *саблук* та *саблука* – 'сорт яблук; дика яблуня; кислиця' неясне, але є необґрунтоване припущення про зв'язок із назвою якоїсь місцевості [15, т. 5, с. 159]. Придатними для мочіння є міленькі яблука українського сорту «тиролька». Нам удалося записати фонетичні варіанти цієї флороназви: *та'рол'ка* (45, 73), *то'рол'ка* (71) та *ц'і'рол'ка* (34). В УЛМ фітонім «тиролька» реалізує значення 'сорт яблуні, а також її плід довгасто-конічної форми з гладенькою тонкою шкуринкою та соковитою духмяною м'якоттю' [16, т. 10, с. 121]. Щодо етимології, то слово є похідним утворенням від назви австрійської провінції *Тіроль* [15, т. 5, с. 573].

Висновки й перспективи. Отже, під час дослідження записано й уведено до наукового обігу понад 118 флороназв (ураховуючи словосполучення, зменшено-пестливі форми та фонетичні варіанти деяких слів), серед яких 4 назви на позначення яблуні та яблука: *'яяблун'а, яяблун'ка* і *'яяблука, яяблущка*; 85 фітонімів: *'мордочки, па'п'ірка, сими'рен'чиха, с'пас'іўка, ци'ганочки, ичи'тина чир'вона* та ін.; 29 складених найменувань, що вказують на різновиди рослини та її плодів, здебільшого такі флороназви виражені атрибутивними словосполученнями, напр.: *'ран'а яяблун'а, продоўгу'ват'і яяблука, ра'бен'к'і яяблука* тощо. Зроблено різнорівневий лінгвістичний аналіз відповідних флороназв з урахуванням їхніх фонетичних, акцентуаційних, лексико-семантичних, морфологічних, синтаксичних особливостей; з'ясовано мотивацію та етимологію більшості назв, подано просторове поширення говіркових назв яблуні, її плодів і сортів. Транскрибування низки текстів уможливило збереження оригінального говіркового матеріалу, цінного з погляду діалектології, лексикології, етнографії, садівництва, селекції тощо. З'ясовано, що збережені в говірках Середнього Надбужжя найменування мають лексичні паралелі в українській літературній мові та спеціальній термінології, зберігаючи при цьому низку говіркових відмінностей. Перспективу подальших досліджень убачаємо в представленні аналізу флороназв на позначення плодкових дерев родини трояндових (Rosaceae) у говірках указанного ареалу.

Перелік обстежених населених пунктів та їхня нумерація

Кіровоградської обл. Голованівського р-ну – м. Гайворон (1), с. Бандурове (2), с. Березівка (3), с. Берестяги (4), с. Долинівка (5), с. Жакчик (6), смт Завалля (7), с. Казавчин (8), с. Покровське (9), с. Мощене (10), с. Салькове (11), с. Солгутове (12), с. Соломія (13), с. Таужне (14), с. Ташлик (15), с. Хашчувате (16), с. Чемерпіль (17), с. Червоне (18); м. Благовіщенськ (19), с. Богданове (20), с. Великі Трояни (21), с. Вільхове (22), с. Йосипівка (23), с. Кошаро-Олександрівка (24), с. Мечиславка (25), с. Сабатинівка (26), с. Синицівка (27), с. Синьки (28), с. Люшнювате (29), с. Калмазове (30). *Миколаївської обл. Первомайського р-ну* – м. Первомайськ (31), с. Кінецьпіль (32), смт Підгородна (33), с. Чаусове Друге (34); с. Благодатне (35), с. Зелена Поляна (36); смт Криве Озеро (37), с. Бурилове (38), с. Красненьке (39), с. Курячі Лози (40). *Одеської обл. Подільського р-ну* – смт Любашівка (41), с. Гвоздавка Перша (42), с. Зеленогірське (43), с. Ясенове-2 (44); смт Саврань (45), с. Байбузівка (46), с. Вільшанка (47), с. Дубинове (48), с. Йосипівка (49), с. Кам'яне (50), с. Концеба (51), с. Неділкове (52), с. Осички (53), с. Полянецьке (54), с. Слюсареве (55); с. Піщана (56), с. Пужайкове (57), с. Новополь (58), с. Чернече (59). *Вінницької обл. Гайсинського р-ну* – смт Чечельник (60), с. Білий Камінь (61), с. Ольгопіль (62); с. Баланівка (63), с. Бирлівка (64), с. Велика Кириївка (65), с. Джулинка (66), с. Кидрасівка (67), с. Лугова (68), с. Мала Кириївка (69), с. Осївка (70), с. Поташня (71), с. Ставки (72), с. Устя (73), с. Флорине (74).

Список використаної літератури

1. Абрамян Ю. В. Тенденції розвитку репертуару найменувань на позначення городніх культур в українських східнослов'янських говірках. *Діалекти в синхронії та діахронії: загальнослов'янський контекст* [тези доповідей міжнародної конференції] / за ред. П. Ю. Гриценка. Ін-т укр. мови НАН України. Київ : КММ, 2014. С. 9–15.
2. Вольвач П. В. Українське яблуко (до історії походження та поширення сорту Ренет Симиренка). *Праці Наукового товариства ім. Шевченка*. Львів, 2003. Т. XII: Екологічний збірник. Екологічні проблеми Карпатського регіону. С. 369–398. URL : <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/73766>.
3. Гороф'янюк І. В. Ботанічна лексика центральноподільських говірок: структурна організація та ареалогія / відп. ред. П. Ю. Гриценка. Вінниця : ТВОРИ, 2020. 632 с. (Серія «Студії з українського мовознавства»).
4. Дакі О. А. Ботанічна лексика в українських говірках межиріччя Дністра і Дунаю : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Київ, 2014. 16 с.
5. Дзєндзелівський Й. О. Назви сільськогосподарських культур у говорах Закарпаття. *Studia Slavica Academie Scientiarum Hungaricae*. Budapest : Academiai Kiado, 1960. Т. VI. S. 113–143.
6. Історичний календар: 1891, 29 грудня – народився Володимир Симиренко, селекціонер. *Український інститут національної пам'яті*. URL : <https://uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/gruden/29/1891-narodyvsya-volodymyr-symyrenko-selekcjoner>.
7. Кушмет М. С. Сільськогосподарська лексика українських східностепових говірок : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Донецьк, 2014. 20 с.
8. Маргітай В. Якісні показники плодів стійких до парші старих сортів яблуні Закарпатської області. *Вісник Львівського національного аграрного університету: агрономія*. 2018. № 22 (2). С. 91–95.
9. Поїстогова М. В. Флороназви східнополіського діалекту у світлі господарської цінності реалій. *Діалекти в синхронії та діахронії: загальнослов'янський контекст* [тези доповідей міжнародної конференції] / за ред. П. Ю. Гриценка. Ін-т укр. мови НАН України. Київ : КММ, 2014. С. 391–396.
10. Поліщук С. С. Найменування садовини в говірках Середнього Надбужжя. *Мовознавчий вісник*. Черкаси : Вертикаль, 2019. Вип. 27. С. 92–100.
11. Сердега Р. Л. Сільськогосподарська лексика в говірках Центральної Слобожанщини (Харківщини) : [монографія]. Харків : Монограф, 2012. 218 с.
12. Тищенко Т. М. Подільсько-середньонаддніпрянське суміжжя у світлі ізоглос : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Київ, 2003. 19 с.
13. Ткачук М. М. Ботанічна лексика говірок Чорнобильської зони : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Київ, 2011. 20 с.

Список використаних джерел

14. Атлас української мови. В 3 тт. / ред. кол. : І. Г. Матвіяс (голова) та ін. Київ : Наук. думка, 1984–2001. Т. 1 : Поліся, Середня Наддніпрянина і суміжні землі. 1984. 91, [2] с., [350] арк. карт; Т. 3 : Слобожанщина, Донеччина, Нижня Наддніпрянина, Причорномор'я і суміжні землі. 2001. 264, [4] с., [183] арк. карт.
15. Етимологічний словник української мови. В 7 т. / ред. кол. : О. С. Мельничук (голова) та ін. Київ : Наукова думка, 1982–2012. Т. 2: Д–Копці. 1985. 572 с.; Т. 4: Н–П. 2003. 657 с.; Т. 5: Р–Т. 2006. 705 с.; Т. 6: У–Я. 2012. 568 с.
16. Словник української мови. В 11 т. / ред. кол. : І. К. Білодід (голова) та ін. Київ : Наук. думка, 1970–1980. Т. 2. 1971. 550 с.; Т. 5. 1974. 840 с.; Т. 6. 1975. 832 с.; Т. 8. 1977. 927 с.; Т. 9. 1978. 916 с.; Т. 10. 1979. 658 с.; Т. 11. 1980. 699 с.
17. Яблуня Гала. *Аграрний сектор України*. URL : <https://web.archive.org/web/20111224202409/http://agroua.net/plant/catalog/cg-46/c-53/s-1079/>.
18. Яблуня Папіровка. *Інститут садівництва НААН України*. URL : http://sad-institut.com.ua/ua/licenzuvannja_sortiv/jabluni/jablunja_papirovka.html.
19. Яблуко Пепінка Золотиста. *Ковчег смаку України. Їжа, знання та історії гастрономічної спадщини*. Університет гастрономічних наук. Італія, 2022. С. 122–123. URL : https://www.unisg.it/assets/ADG_UCRAINA_WEB_2.pdf.
20. Яблуня «Слава переможцям». URL : https://web.archive.org/web/20160403140643mp/http://vahnivkasad.at.ua/index/slava_peremozhcjam/0-114.
21. Яблуня «Сніговий кальвіль». URL : https://web.archive.org/web/20160304142054/http://vahnivkasad.at.ua/index/snigovij_kalvil/0-111.
22. A History of the Vermont Apple Industry. *Vermont Apple*. URL : <https://web.archive.org/web/20090908205406/http://www.vermontapples.org/seasons.html#McIntosh>.

References

1. Abramian, Yu. V. (2014). Tendentsii rozvytku repertuaru naimenuvan na poznachennia horodnikh kultur v ukrainskykh skhidnoslobozhanskykh hovirkakh [Trends in the repertoire of names denoting vegetable crops in Ukrainian East Sloboda Ukrainian dialects]. In: *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: zahalnoslov'ianskyi kontekst : tezy dopovidei mizhnarodnoi konferentsii [Dialects in synchrony and diachrony: the Slavic context : abstracts of the international conference reports]*. Kyiv: KMM, 9–15 (in Ukr.).
2. Volvach, P. V. (2003). Ukrainske yabluko (do istorii pokhodzhennia ta poshyrennia sortu Renet Symyrenka) [The Ukrainian apple (to a history of an origin and distribution of the sort Reinette Simirenko)]. In: *Pratsi Naukovoho*

товариства ім. Шевченка [Proceedings of the Shevchenko scientific society]. Lviv. T. XII: Ekolohichni zbirnyk. Ekolohichni problemy Karpatskoho rehionu, 369–398. Available at : <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/73766> (in Ukr.).

3. Horof'ianiuk, I. V. & Hrytsenko, P. Yu. (Ed.) (2020). Botanichna leksyka tsentralnopodilskykh hovirok: strukturna orhanizatsiia ta arealohiia [The Botanical Vocabulary of Central Podillia Dialects: Structural-semantic Organization and Arealogy]. Vinnytsia: TVORY, 632 (in Ukr.).

4. Daki, O. A. (2014). Botanichna leksyka v ukrainskykh hovirkakh mezhyrichchia Dnistra i Dunaiu [The botanical lexis of the Ukrainian dialects spoken in the area between the Dniester and Danube rivers]. Extended abstract of PhD dissertation (Ukrainian language). Kyiv, 16 (in Ukr.).

5. Dzendzelivskiy, Y. O. (1960). Nazvy silskohospodarskykh kultur u hovorakh Zakarpattia [Names of agricultural crops in the Transcarpathia dialects]. In: *Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae*. Budapest : Academiai Kiado, VI, 113–143 (in Ukr.).

6. Istorychnyi kalendar: 1891, 29 hrudnia – narodysia Volodymyr Symyrenko, selektsioner [Historical calendar: 1891, December 29 – Volodymyr Symyrenko, plant breeder, was born]. In: *Ukrainskyi instytut natsionalnoi pam'iaty* [Ukrainian Institute of National Memory]. Available at : <https://uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/gruden/29/1891-narodyvsya-volodymyr-symyrenko-selektsioner> (in Ukr.).

7. Kushmet, M. S. (2014). Silskohospodarska leksyka ukrainskykh skhidnostepovykh hovirok [The agricultural lexis of the Eastern Steppe Ukrainian dialects]. Extended abstract of PhD dissertation (Ukrainian language). Donetsk, 20 (in Ukr.).

8. Marhitai, V. (2018). Yakisni pokaznyky plodiv stiikykh do parshi starykh sortiv yabluni Zakarpatskoi oblasti [Qualitative indices of the fruits of the old apple varieties resistant to the scab of the Transcarpathian region]. In : *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu: ahronomiia* [Bulletin of Lviv National Agrarian University: agronomy], 22 (2), 91–95 (in Ukr.).

9. Poistohova, M. V. (2014). Floronazvy skhidnopoliskoho dialektu u svitli hospodarskoi tsinnosti realii [Phytonomina of the East Polesia dialects in view importance of household items]. In: *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: zahalnoslov'ianskyi kontekst: tezy dopovidei mizhnarodnoi konferentsii* [Dialects in synchrony and diachrony: the Slavic context: abstracts of the international conference reports]. Kyiv: KMM, 391–396 (in Ukr.).

10. Polishchuk, S. S. (2019). Naimenuvannia sadovyny v hovirkakh Serednoho Nadbuzhzhia [Names of fruits in the Middle Bug area dialects]. In: *Movoznavchyi visnyk: zb. nauk. prats* [Linguistic Bulletin: coll. of science works]. Cherkasy: Vertykal, 27, 92–100 (in Ukr.).

11. Serdeha, R. L. (2012). Silskohospodarska leksyka v hovirkakh Tsentralnoi Slobozhanshchyny (Kharkivshchyny): monohrafiia [The agricultural lexis in the Central Slobozhanshchina dialects (Kharkiv region): monograph]. Kharkiv: Monohraf, 218 (in Ukr.).

12. Tyshchenko, T. M. (2003). Podilsko-serednonaddniprianske sumizhzhia u svitli izohlos [Podillya and mid-Dnieper junction area in connection with isoglosses]. Extended abstract of PhD dissertation (Ukrainian language). Kyiv, 19 (in Ukr.).

13. Tkachuk, M. M. (2011). Botanichna leksyka hovirok Chornobylskoi zony [The botanical lexis of the Chornobyl zone dialects]. Extended abstract of PhD dissertation (Ukrainian language). Kyiv, 20 (in Ukr.).

Sources

14. Matviias, I. H. (Ed.) ta in. (1984–2001). Atlas ukrayinskoyi movy [Atlas of the Ukrainian language]. V 3 t. T. 1. Polissia, Serednia Naddnyprianshchyna i sumizhni zemli, 91, [2], [350] ark. kart. T. 3. Slobozhanshchyna, Donechchyna, Nyzhnia Naddnyprianshchyna, Prychornomor'ia i sumizhni zemli, 264, [4], [183] ark. kart. Kyiv: Naukova dumka (in Ukr.).

15. Melnychuk, O. S. (Ed.) ta in. (1982–2012). Etymolohichni slovnyk ukrainskoi movy [Etymological Dictionary of the Ukrainian Language]. V 7 t. T. 2, 4, 5, 6. Kyiv: Naukova dumka (in Ukr.).

16. Bilodid, I. K. (Ed.) ta in. (1970–1980). Slovnyk ukrainskoi movy [Dictionary of the Ukrainian Language]. V 11 t. T. 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11. Kyiv: Naukova dumka (in Ukr.).

17. Yablunia Hala [Apple tree Gala]. In: *Ahrarnyi sektor Ukrainy* [Agrarian center of Ukraine]. Available at : <https://web.archive.org/web/20111224202409/http://agroua.net/plant/catalog/cg-46/c-53/s-1079/> (in Ukr.).

18. Yablunia Papiroverka [Papiroverka apple tree]. In: *Instytut sadivnytstva NAAN Ukrainy* [The Institute of Horticulture of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine (IH NAAS)]. Available at: <https://plants-club.ua/yablunya-papirivka> (in Ukr.).

19. Yabluko Pepinka Zolotysta [Apple Gold Pepinka]. (2022). In: *Kovchek smaku Ukraina. Yizha, znannia ta istorii hastronomichnoi spadshchyny* [Ark of taste Ukraine. Food, knowledge and stories of gastronomic heritage]. Universytet hastronomichnykh nauk. Italiia, 122–123. Available at: https://www.unisg.it/assets/ADG_UCRAINA_WEB_2.pdf (in Ukr.).

20. Yablunia «Slava peremozhstiam» [Apple tree Glory to the Winners]. Available at: https://web.archive.org/web/20160403140643mp_/http://vahnivkasad.at.ua/index/slava_peremozhcjam/0-114 (in Ukr.).

21. Yablunia «Snihovyi kalvil» [Snow Calville apple tree]. Available at: https://web.archive.org/web/20160304142054/http://vahnivkasad.at.ua/index/snigovij_kalvil/0-111 (in Ukr.).

22. A History of the Vermont Apple Industry. In: *Vermont Apples*. Available at: <https://web.archive.org/web/20090908205406/http://www.vermontapples.org/seasons.html#McIntosh> (in Eng.).

**LINGUISTIC ANALYSIS OF THE NAMES OF APPLE TREES,
THEIR FRUITS AND VARIETIES (BASED ON THE COLLOQUIAL VOCABULARY
OF THE MIDDLE BUG AREA)**

*Svitlana Polishchuk, PhD in Philology, Ukrainian Language and
Foreigners' Language Training Department Associate Professor,
Odesa I. I. Mechnikov National University,
(Odesa, Ukraine)*

e-mail: polishchuk.svitlana@onu.edu.ua
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3014-3072>

Abstract. Introduction. Ukrainians are particularly fond of growing fruit trees. Apricot, cherry, peach, plum, apple and other orchards have long been and still remain the decoration of the village and the pride of their owners. This made it possible to preserve a rich gardening vocabulary in the examined dialects.

The purpose. The purpose of the research is to carry out a multi-level linguistic analysis of floronomens for apple trees, their fruits and varieties, documented in the Eastern Podillia and Western Steppe dialects of the Middle Bug area.

The methods. The article uses general scientific methods of research: analysis, synthesis and observation, which made it possible to identify and systematize the colloquial material. The descriptive method was used in the analysis of vernacular speech. The expeditionary method and the methods of questionnaires and interviews contributed to the documenting of colloquial speech. Contextual and interpretive analysis allowed to identify transformations of the semantic scope of lexemes functioning in the speech of dialect speakers. The linguogeographical method made it possible to illustrate the areology of the documented names.

Main results of the study. Originality. Colloquial texts presented in the form of transcriptions, which attest phonetic, accentual, word-forming, lexical, morphological, syntactic, and other features of dialectal language, have been introduced into scientific circulation. At the same time, original samples of vernacular, valuable in terms of dialectology, phonetics, lexicology, grammar, ethnography, gardening, breeding, cooking, etc. are presented.

Conclusions and specific suggestions of the author. More than 118 floronomens (counting phrases, diminutive forms and phonetic variants of some words) have been documented and introduced into scientific use, including 85 phytonyms. A multi-level linguistic analysis of these names was carried out, in particular, their phonetic, accentuation, lexical-semantic, morphological, syntactic features were taken into account; the motivation and etymology of most of the names were clarified; their spatial distribution is presented.

The prospect of further research is in the continuation of the analysis of floronomens for the designation of fruit trees that belong to the rose family (*Rosaceae*) in the dialects of the specified area.

Keywords: floranomen; phytonym; apple tree; apple; varieties of apple trees; dialect; Middle Bug area.

Надійшла до редакції: 01.01.24.

Прийнято до друку: 27.03.24